

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 402. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063993456/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

lige dets tidligere besiddelser i Pommern tilbage. Krigen varede for Sveriges vedkommende til 1762, da det 22. maj sluttede fred med Preussen, uden at nogen af parterne fik udbytte af fjendtlighederne. Den svenske krigsindsats fandt overvejende sted i Pommern, de svenske styrker anførtes skiftevis af Mathias Alexander von Ungern-Sternberg (1689-1763), G.F. von *Rosen* (1688-1769), G.D. *Hamilton* (1699-1788) og J.A. von *Lantingshausen* (1699-1769).

Den russisk-svenske Krig 1788-90

I 1780'erne prøvede den russiske regering at vinde indflydelse hos den svenske adelsopposition mod *Gustav III's* (1771-92) enevælde. Forgæves søgte kongen støtte hos de europæiske stormagter; men da Tyrkiet i 1787 erklærede Rusland krig, besluttede Gustav III at gribe ind i konflikten. Han prøvede først at skille Danmark fra forbundet med Rusland, men forgæves. Ej heller lykkedes det for Sverige at binde nogen magt til sig ved traktat, inden svenske tropper 29. juni 1788 rykkede ind i Rusland.

Den svenske plan var at overrumple Skt. Petersburg ved et angreb fra søsiden. Det uafgjorte søslag 17. juli i Den finske Bugt gjorde russerne opmærksomme på faren, og et forsøg på at nå den russiske hovedstad over land mislykkedes. Årsagerne hertil var først og fremmest hærens mangelfulde udrustning og forsyninger, det adelige officerskorps' opposition mod kongen og dets deraf følgende manglende disciplin; modstanden var stærkest i de finske regiment, der lå ved grænsen op til det i 1743 afståede *Kymmenegårds len*, idet Finland naturligt ville blive krigskueplads. En gruppe finske officerer besluttede at henvende sig til den russiske kejserinde Katarina II (f. 1729, regerede 1762-96) for at tilbyde fred. Da Gustav III fik mistanke om armeens forbindelser med Rusland og afkrævede dens officerer en loyalitetserklæring, affattede initiativtagerne til henvendelsen til Katarina en erklæring mod krigen, idet de forklarede, at de havde søgt om fred hos kejserinden. Skrivelsen blev ved et møde på *Anjala gård* undertegnet af over 100 officerer ved arméen (*Anjalaforbundet* 12. august 1788). I løbet af efteråret styrkede kongen sin stilling så meget, at forbundets ledere kunne arresteres (nytår 1789).

Krigen til lands bragte ingen afgørelse i 1789, og det svenske flåde-